



# Hållbarhetspolitik för konkurrenskraft

Teknikföretagen i klimatfrågan

Teknikföretagen

# Innehåll

<b>Förord</b> .....	3
<b>Inledning</b> .....	5
<b>Politikens roll</b> .....	6
<b>Det globala perspektivet</b> .....	8
<b>Klimatneutrala städer – export av svensk klimatnytta</b> .....	11
<b>Energi</b> .....	12
<b>Den cirkulära ekonomin</b> .....	14
<b>Kapital och investeringar</b> .....	17
<b>Samarbeten</b> .....	18

## KONTAKT:

**Jenny Sandahl**, ansvarig hållbarhet  
08-782 09 62, [jenny.sandahl@teknikforetagen.se](mailto:jenny.sandahl@teknikforetagen.se)

**Jennie Cato**, avdelningschef handel och hållbarhet  
08-782 09 06, [jennie.cato@teknikforetagen.se](mailto:jennie.cato@teknikforetagen.se)

# Förord

Klimatfrågan och den omställning som kommer att krävas är en utmaning för alla. Politik, näringsliv och privatpersoner kommer fullt ut behöva bidra till de förändringar som krävs. Stora delar av teknikindustrin är villig att växla om till en grönare ekonomi, och bidra med ny teknik och tekniska innovationer samtidigt som de strävar efter att minska sin egen klimatpåverkan.

Vi ser många exempel på att näringslivet idag vill bidra och det är här nya gröna lösningar växer fram. Vi ser en teknisk utveckling som ger oanade möjligheter genom bland annat digitalisering, elektrifiering och automatisering. Med dessa krav och möjligheter kommer en unik chans att skapa hållbara system för framtiden. Det är ingen enkel resa, men det är en resa där vi är många som drar åt samma håll och där samverkan är vägen framåt.

Näringslivet vill bidra till en hållbar utveckling och hos företagen finns en enorm sprängkraft för att ställa om samhället, i form av kreativitet, teknik och engagemang. För att ta tillvara den här kraften vill vi bjuda in beslutsfattare till en diskussion om vilka förutsättningar som krävs för att hitta konkreta lösningar på de problem vi står inför.

Genom satsningar på hållbara städer, miljöövervakning, energiteknik, hållbara transport- och logistiklösningar, en cirkulär ekonomi och bättre användning av återvunna material kan den industriella utvecklingen möta de högt satta ambitioner som finns i bland annat EU-kommissionens strategi om en europeisk grön giv: att bli världens första klimatneutrala världsdel till 2050.

För Teknikföretagen råder det ingen tvekan om att tekniska lösningar och innovationer är svaret på många av de klimatutmaningar som vi står inför. Och redan idag pågår ett omfattande arbete inom industrin med att minska sina egna klimatutsläpp och samtidigt bidra med lösningar för att minska de svenska, europeiska och globala utsläppen.



# Inledning

Klimatfrågan tar en allt större plats på den mediala och politiska agendan. Samtidigt ser vi många exempel på ett näringsliv som idag vill bidra och även en teknisk utveckling som ger oanade möjligheter genom bland annat digitalisering, elektrifiering och automatisering.

Såväl lösningarna som viljan och kunskapen finns och vi ser många exempel på nya gröna lösningar som växer fram. Detta sker sida vid sida med skarpa politiska målsättningar

Medvetenheten i industrin kring behovet av att spara resurser, ställa om och samtidigt öka sin konkurrenskraft ökar hela tiden. Vi ser att det finns en efterfrågan på hållbarhet som gör att Teknikföretagens medlemmar kan utveckla och leverera verktyg för att möta klimatutmaningen och samtidigt bli mer lönsamma och internationellt konkurrenskraftiga. Företag som tidigt är med i omställningen kommer ofta kunna dra nytta av sitt proaktiva arbete genom bättre lönsamhet, stärkt konkurrenskraft och högre förtroende.

Det behövs ett skifte i debatten kring var utsläppsminskningar gör mest nytta. Ett ensidigt fokus på de nationella klimatutsläppen riskerar att missa målet för hela klimatarbetet, eftersom den största andelen utsläpp sker utanför Sverige och utanför EU. Den svenska klimatpolitiken bör ha som överordnat mål att minska de globala utsläppen. I det arbetet kan Teknikföretagen vara en viktig partner.

Tuffa lagar och regler på klimatområdet måste kombineras med god konkurrenskraft och rättvisa spelregler för handel och teknikutbyte. Det är bara med bibehållen konkurrenskraft vi kan minska utsläppen och samtidigt fortsätta bidra till Sveriges välstånd

Vi vill med denna rapport flytta fram positionerna och skapa dialog kring hur en klimatpolitik med en fortsatt framgångsrik teknikindustri och ökad export kan se ut.

# Politikens roll

Teknikföretagen företräder medlemsföretag som i många delar sitter på lösningar på klimatutmaningen. Genom innovation och tekniska lösningar kan Sverige ta en tätposition i klimatomställningen, men det kräver ett politiskt omtag. Politiken måste bli mer aktiv i att stödja den forskning och innovation som kan bidra till klimatomställningen, och bättre på att stödja företagen så att lösningarna får en chans att komma ut på marknaden och i slutänden exporteras för ökad global klimatnytta.

Sveriges klimatmål, att senast 2045<sup>1</sup> inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser, kommer med dagens utsläppsminskningar inte att nås: Nuvarande förutsättningar och beslutad politik är enligt det Klimatpolitiska rådet inte heller tillräcklig.

De största minskningarna av växthusgasutsläpp efter 1990 skedde mellan 2003 och 2014 med en årlig minskningstakt på drygt 2 %. Efter detta har minskningen gått långsammare, och varit runt 1 %. För att kunna bidra till att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader kommer det att krävas ett än intensivare arbete med utsläppsminskningar under nästkommande år.

Företag har ju redan en betydande regelbörda att rätta sig efter. Flertalet agerar dessutom på en europeisk och internationell nivå, där både svenska regler, den gemensamma EU-lagstiftningen och andra regelverk bildar grund för vad företagen har att rätta sig efter.

För Teknikföretagen är den naturliga och mest effektiva lagstiftningsnivån oftast den som sker på EU-nivå. Att få konkurrera på samma villkor som andra europeiska företag inom samma bransch, med samma regler, standarder, certifieringar och miljökrav, är grundläggande för att svenska företag ska kunna stå starka i den internationella konkurrensen.

Även om Sverige ska vara en pådrivande spelare i arbetet mot en grön omställning av industrin är särregleringar problematiska för en bransch som redan har ett lägre klimatavtryck än stora delar av omvärlden. Risken finns att konkurrensen snedvrids, vilket gör att de önskvärda resultaten riskerar att utebli när svenska företag inte har råd att ställa om och minska sina utsläpp mer än sina konkurrenter.

---

<sup>1</sup> Målet innebär att utsläppen från svenskt territorium 2045 ska vara minst 85 % lägre än 1990. För resterande 15 procentenheterna får kompletterande åtgärder såsom t ex ökat nettoupptag av koldioxid i skog och mark, verifierade utsläppsminskningar genom investeringar i andra länder samt avskiljning och lagring av biogen koldioxid (bio-CCS).

Kritiken mot särreglering handlar inte om att branschen inte välkomnar högt uppsatta mål och tuffa miljö- och klimatkrav. Teknikföretagen ser gärna att EU sätter tydliga och långsiktiga mål för hur företagen ska kunna ställa om och möta klimatutmaningen. Den nya gröna given är ett sådant exempel. Men det måste ske på en nivå som främjar konkurrenskraft och som stärker företagens möjligheter att nå målen. En ambitiös och gemensam europeisk politik även på klimatområdet bör vara basen för klimatlagstiftningen, inte den svenska.

Att däremot leda genom det goda exemplet och använda Sverige som en "världsutställning" eller testbädd, som kan visa upp klimatsmarta lösningar för världen är en stor möjlighet att både minska utsläppen och visa upp svenska tekniklösningar. Teknikföretagen agerar för att beslutsfattandet i möjligaste mån ska ligga hos EU, och att politikerna beslutar om målen för miljö- och klimatpolitiken. Målen får gärna vara högt satta så länge de är motiverade, rationella och proportionerliga. Däremot ska de tekniska lösningarna och bedömningen av hur målen ska infrias överlåtas till industrin och experterna: tillverkare, myndigheter, användare och andra intressenter.

Idag är det Konjunkturinstitutet som i Sverige har i uppdrag att göra samhälls-ekonomiska analyser för att ge bättre beslutsunderlag och en effektivare miljöpolitik. De analyserna borde få ett större genomslag i de politiska förslagen.

#### **TEKNIKFÖRETAGEN VILL ATT:**

- Politiken tar en mer aktiv roll i att stödja den forskning och innovation som kan bidra till klimatomställningen och blir bättre på att stödja företagen så att nya lösningar får en chans att komma ut på marknaden.
- Lagstiftningen i möjligaste mån ligger på EU-nivå, och att särregleringar utgör undantag.
- När Sverige går före gör man det för att visa på goda exempel och vara en testbädd för klimatsmarta lösningar.
- Politiken sätter upp målen, men vägen dit överlåts till experter och industri.
- Konjunkturinstitutets analyser får ett större genomslag i de politiska åtgärderna.

# Det globala perspektivet

I slutet av 2019 presenterade EU-kommissionen sitt förslag till en europeisk grön giv, med målet att bli världens första klimatneutrala världsdel till 2050. Det är en färdplan med åtgärder på många områden där Teknikföretagens medlemsföretag verkar, och som om medlemsländerna kan enas kring den ger branschen både tydliga och långsiktiga spelregler i den gröna omställningen.

Det finns flera viktiga delar i den gröna given, men den kanske viktigaste för klimatet är det globala perspektivet. Klimatförändringarna behöver globalt samarbete. Därför kommer samarbete och handel – inte bara inom EU utan också internationellt – att vara avgörande delar i att främja en globalt hållbar utveckling.

Som ett litet handelsberoende land med en redan proaktiv position inom klimat och miljö bör Sverige och svenska företag ta en pådrivande roll för att förverkliga EU:s ambitioner om klimatneutralitet. Det gäller inte minst målet att få till hållbarhet genom de globala värdekedjorna. Idag visar många av de svenska industriföretagen att de kan minska sina egna klimatutsläpp genom energieffektiviseringar i verksamheten samt innovativa produkter.

Incitamentet att bidra till att minska just de egna nationella utsläppen är stort, inte minst som ett signalvärde gentemot allmänheten. Det finns dock utmaningar med ett ensidigt nationellt fokus, inte minst i ett land som Sverige där vi redan har kommit långt i förhållande till andra industrialiserade länder. Om det blir för kostsamt för att minska utsläppen ännu mer kan ”klimatrisken” av kostnadsskäl tvingas flytta någon annanstans, och inte sällan till de delar av världen där klimatarbetet har kommit en betydligt kortare bit än i Sverige och EU. Det gäller inte bara för svensk industri utan inom hela EU, och också globalt.

Så länge det finns länder utanför EU som inte har samma ambitionsnivå som länderna inom unionen riskerar våra egna insatser helt enkelt att spela mindre roll. Om produktionen flyttar till länder med lägre ambitionsnivå, eller produkter från EU ersätts med mer koldioxidintensiva importvaror, kommer inte de globala utsläppen att minska.

Det problemet finns också på agendan hos EU-kommissionen. Om skillnader i ambitionsnivå i världen kvarstår, samtidigt som EU ökar sina klimatambitioner, har EU-kommissionen därför meddelat att man kommer att driva klimatfrågan i internationella sammanhang.

Med detta i åtanke, och med ett ökat fokus från allmänheten på att klimatarbetet måste vara hållbart i alla led, kommer företag och industrier att i större utsträckning också behöva se över hur material och resurser utvinns redan i det första ledet.





I en undersökning bland Teknikföretagens medlemmar ställdes frågan om vilket som är det viktigaste hållbarhetsarbetet just nu. Hur leverantörerna lever upp till hållbarhetskrav och miljöfrågor i sin produktion kom mycket långt ned på listan. Det arbetet måste troligtvis prioriteras högre om industrin ska kunna minska utsläppen i alla led i framtiden.

#### **TEKNIKFÖRETAGEN VILL ATT:**

- Sverige ska ta en pådrivande roll för att förverkliga EU:s ambitioner om klimatneutralitet, och minska risken för koldioxidläckage.
- Fler företag ser över sina värdekedjor och ställer klimatkrav i alla led där man har inflytande.
- Sverige också är aktiva i internationella samarbeten för att säkerställa att produktion av råvaror oberoende av land leder till minimalt med utsläpp.
- Resursförbrukning prissätts genom internationella avtal.
- Incitamenten för hållbara resursflöden stärks genom att en internationell samsyn om åtgärder i internationella avtal sätter ramen för den globala resursförbrukningen.



# Klimatneutrala städer – export av svensk klimatnytta

Över hälften av världens befolkning bor idag i urbana områden, och 2050 väntas andelen ha stigit till 70 %. När detta faktum kopplas samman med klimatfrågan blir det tydligt att vi har en stor utmaning framför oss – men också stora möjligheter. Städer behöver bygga om sin infrastruktur och även hitta nya finansieringslösningar.

Teknikindustrin bidrar till en nationell och internationell klimatneutral urbanisering vilket ökar export, investeringar och konkurrenskraft. Här har Sverige ett gott internationellt renommé för att ha utvecklat och implementerat holistiska system och smart infrastruktur för hållbar stadsutveckling, och den internationella efterfrågan för samarbete med Sverige och svenska teknikföretag är hög.

Exempelvis tar det nationella besökscentret för hållbar stadsutveckling i Hammarby sjöstad årligen emot över 3 000 besökare med intresse av att samarbeta med Sverige och ta del av företagens lösningar. Stadsdelen fungerar helt enkelt som en levande testbädd och demostad för nya hållbara lösningar, kopierbart för andra stadsdelar och kommuner både i Sverige och utomlands.

Det behövs policyutveckling kopplat till stadens infrastruktur såsom energi, transporter och digitalisering. Men det behövs också policyutveckling som förbättrar förutsättningarna för export genom fokus på affärsmöjligheter och innovation.

## **TEKNIKFÖRETAGEN VILL ATT:**

- Sverige bidrar till globala utsläppsminskningar genom att stötta innovationer och export av klimatsmart teknik och systemlösningar.
- Regeringens strategi för exportfrämjande formas av både privata och offentliga aktörer och tydligt fokuserar på affärsmöjligheter kopplat till klimatneutrala städer.

# Energi

Globalt domineras tillförseln av energi av fossila bränslen. I Sverige ser det annorlunda ut, där en betydligt mindre andel av energin kommer från fossila bränslen och en stor andel från förnybara energikällor. I och med den ökande elektrifieringen i samhället så kommer dock en del utmaningar. Trenden går mot att framförallt vindkraften byggs ut mer och mer, men även solenergi blir vanligare. Detta innebär en utökad andel energi från källor som inte går att planera, vindkraften är förstås exempelvis beroende av att det blåser. Samtidigt ökar kundernas behov av el när både transporter och industri elektrifieras i större utsträckning. Detta i kombination gör att effektbalansen är och kommer att vara en stor utmaning framöver.

Energins leveranssäkerhet är central för svenska teknikföretag. Elsystemet, som omfattar produktion, distribution och användning av el, måste vara robust och erbjuda konkurrenskraftiga elpriser. De stora utmaningarna för det svenska elsystemet är att säkerställa att det finns tillräckligt mycket kapacitet i elnäten samt att uppnå effektbalans under alla årets timmar (att tillgången möter effektbehovet), snarare än för liten årlig inhemsk elproduktion. De senaste åren har Sverige kunnat exportera 10–22 TWh. Därför behöver överföringskapaciteten i våra elnät byggas ut samt lösningar utvecklas för en mer flexibel användning och lagring av el. Politiken måste skapa förutsättningar för att få sådana investeringar till stånd och undanröja hinder som saktar ner utbyggnaden av elnäten.

I EU-kommissionens förslag till en ny grön giv fastslås att energisektorn till stor del måste bygga på förnybar energi och att vi behöver en snabb utfasning av kol och fossila bränslen. Men EU:s energiförsörjning måste också vara trygg för konsumenterna och företagen och hålla rimliga priser. För att det ska kunna ske behöver energimarknaden i EU vara helt sammankopplad och digitaliserad men samtidigt teknikneutral. Utöver detta behövs också ramverk som säkerställer innovativa teknologier och infrastruktur. Exempel på detta är smarta elnät, energilagringssmöjligheter, flexibel elanvändning samt infångning av kol (CCS).

För Teknikföretagen är det tydligt att elektrifieringen är en möjliggörare för att uppnå klimatmålen. Genom fortsatt teknisk utveckling och nya affärsmodeller kommer detta att vara en betydande del av lösningen. En integrerad och på sikt gemensam europeisk elmarknad är helt nödvändig för att hela EU ska kunna ställa om och följa Sveriges goda exempel inom förnybar energi.



#### **TEKNIKFÖRETAGEN VILL ATT:**

- En bred politisk enighet säkerställs för långsiktiga spelregler inom energi för att främja de investeringar som behövs för klimatet.
- Politiken skapar förutsättningar för att framtidssäkra våra elnät och undanröjer hinder som saktar ner utbyggnaden.
- Den inhemska svenska elproduktionen säkerställs genom teknikneutral lagstiftning och satsningar på forskning och utveckling för alla tekniker av elproduktion.
- Förutsättningar för en effektivare energianvändning skapas genom att möjliggöra testbäddar och incitamentsprogram likt Energimyndighetens program för energieffektivisering inom energiintensiv industri.

# Den cirkulära ekonomin

Idag kommer omkring hälften<sup>2</sup> av de globala utsläppen av växthusgaser – och över 90 % av förlusten av biologisk mångfald – från utvinning och bearbetning av råvaror till material, bränsle och livsmedel. Här kommer en mer cirkulär ekonomi in.

Många av Teknikföretagens medlemmar arbetar redan för hållbarhet i varje steg av produktionsprocessen. Återvunnet material används så mycket som möjligt, farliga kemikalier tas om hand och onödiga förpackningar reduceras. Men det räcker inte.

Den linjära ekonomin utgår från att man tillverkar en produkt, säljer den och använder den tills den går sönder och därefter skrotas. Den linjära ekonomins baksida innebär ett alltför stort råvaruuttag. Industrin är fortfarande alltför linjär, alltså beroende av att nya material utvinns och bearbetas till varor som efter användning blir till avfall. I en cirkulär ekonomi används materialen mer effektivt och under en längre tid.

När en produkt inte kan repareras längre ska den skrotas på ett sådant sätt att ingående material kan användas för tillverkning av nya produkter.

Teknikföretagens medlemmar skapar och tillhandahåller produkter som ofta består av metaller som stål, koppar och aluminium och lättviktsmaterial som t.ex. plast. Plasterna kommer i allt högre utsträckning från återvunnet material när så är möjligt med tanke på tillgång och tekniska krav.

Modulariserad design möjliggör längre livslängd genom möjligheten till uppgraderingar och utbyte av delar. Många av medlemmarnas produkter har mycket lång livslängd ofta mer än 15 år, och höga krav på driftsäkerhet.

Vi är övertygade om att den framtida internationella konkurrenskraften kommer vara beroende av ett minimerat miljöavtryck för produktion och tjänster.

---

<sup>2</sup> Enligt FN:s rapport Global Resource OUTlook 2019



#### **TEKNIKFÖRETAGEN VILL ATT:**

- Den kommande strategin för en cirkulär ekonomi bygger på investeringar och incitament, innovation och digitalisering, regelförbättring samt skapande av internationella ramverk.
- Staten uppmuntrar och efterfrågar breda, utmanande samarbeten och tvärssektoriella aktiviteter där politiska beslutsfattare, företag och andra aktörer deltar.
- Handel mellan länder är så fri som möjligt. Utan frihandel hindras och försvåras cirkulering av alla former av resurser, och det blir svårare att ställa nödvändiga miljökrav på produktion av råvaror i internationella samarbeten.
- Hållbarhetsfrågorna ska ingå som en central del i utbildningssystemen, särskilt med fokus på handel och ekonomi. Detta inbegriper även fördjupad kunskap om livscykelanalyser.
- Regeringen ger statistikmyndigheten SCB i uppdrag att utveckla en gemensam terminologi och tydliga mål som visar om Sverige och EU är på rätt väg.





# Kapital och investeringar

Politiken tillsammans med industrin kan göra sin del för att möta klimatutmaningen genom regelverk och efterlevnad. Men för att få till en verklig, genomgripande och storskalig omställning krävs att också investerare och det privata kapitalet styr pengarna mot miljö- och klimatåtgärder som är effektiva och långsiktigt smarta, och mot forskning som kan ligga till grund för innovationer. Investerare och andra aktörer på finansmarknaden har traditionellt sätt inte varit bra på att integrera hållbarhet i sitt beslutsfattande om dessa inte varit korrekt prissatta.

En intern undersökning bland Teknikföretagens medlemmar visar att endast 20 % av de svarande upplever ett ökat intresse från investerare i hållbarhetsfrågor det senaste året, samtidigt som den dubbla siffran gäller för intresset bland kunderna: 43 % upplever ett ökat kundintresse. Här finns ett uppenbart glapp. Kunderna vill se mer hållbarhetsarbete hos företagen, men investerarna driver inte på.

Teknikföretagen behöver arbeta för att det glappet ska minska, och att ägare och investerare bättre ska förstå vad det är kunderna efterfrågar och hur de kraven kan tillgodoses. Ägare och investerare inom den svenska industrin borde kunna ta rejäla kliv för att driva på utvecklingen i en mer klimatsmart riktning. I den diskussionen ska Teknikföretagen vara en pådrivande samtalspartner och försöka hitta gemensamma vägar, samarbeten och lösningar framåt.

I en tid av politisk turbulens behövs också en bred politisk samsyn om hur det offentliga systemet och det privata näringslivet kan samverka för att bidra till klimatmålen, Sveriges konkurrenskraft och en ökad export. Den samsynen måste bygga på långsiktiga analyser och forskningsbaserade förslag till åtgärder, inte kortsiktiga politiska kompromisser.

Offentlig upphandling står idag för cirka 700 miljarder kronor i inköp och skulle kunna bli bättre på att stödja innovation och klimatsmart teknik. Detta kan ske både genom innovationsvänlig funktionsupphandling och genom att ställa relevanta hållbarhetskrav vid inköp.

## **TEKNIKFÖRETAGEN VILL:**

- Vara en pådrivande samtalspartner till ägare och investerare för att hitta gemensamma vägar för klimatsmarta samarbeten och lösningar framåt.
- Att offentliga upphandlingar tar större hänsyn till innovation och klimatsmart teknik.
- Att fortsatt offentligt stöd ges till inkubatorer och demonstrationsanläggningar.

# Samarbeten

För att klimatarbetet ska vara effektivt måste fler företag och industrier samarbeta i högre utsträckning än idag, och dessutom dra nytta av andra hållbarhetsinriktade organisationer. Genom att dela resurser, kompetens och arbetskraft kan effekterna bli långt större än om vart och ett av företagen och de enskilda branscherna arbetar för klimatet på egen hand. På flera områden sker det redan, exempelvis:

- Sustainable Underground Mining (SUM) är ett samarbete mellan LKAB, ABB, Epiroc, Combitech och Volvokoncernen för att göra framtidens gruvor koldioxidfria, digitaliserade och autonoma.
- I projektet Hybrit samarbetar SSAB, LKAB och Vattenfall för att drastiskt minska stålindustrins utsläpp av koldioxid genom att producera fossilfritt stål.
- Inom ramen för Circular Initiative har Stena Recycling, ABB, Combitech och Electrolux byggt en pilotanläggning för effektivare återvinning av elektriska produkter, med hjälp av robotteknik och delning av produktdata.

## **TEKNIKFÖRETAGEN VILL:**

- Uppmuntra fler företag att hitta gemensamma samsarbetsytor och se över möjligheterna till innovationsutveckling i samarbete.



# Hållbarhetspolitik för konkurrenskraft

TEKNIKFÖRETAGEN I KLIMATFRÅGAN



## Teknikföretagen

**Teknik gör världen bättre**

Den svenska teknikindustrins företag står för de lösningar som tacklar vår tids stora utmaningar.  
Det är hos Teknikföretagen som dessa företag är medlemmar.